

Клас: 6.

Дата: 28 квітня 2020 року.

Урок № 60.

Тема: Леонід Глібов – визначний український байкар, поет. Побудова байки. Викривальна й повчальна спрямованість байок письменника. Аналіз байки «Щука», «Муха й бджола», «Жаба й віл»

Гумор і поезія є золотими воротами до всього чесного, благородного, прекрасного.

А. Шопенгауер

У зошиті, у якому ви працюєте під час карантину, посередині рядка написати дату (вона написана вище), на наступному рядку посередині написати тему (вона написана вище після слова «Тема»), а з наступного рядка, починаючи з середини, переписати епіграф (він написаний одразу після теми праворуч) – це слова А. Шопенгауера.

Мотивація навчальної діяльності.

Сьогодні ми з вами продовжимо вивчення гумористичних творів і познайомимося із постаттю відомого дідуся Кенира.

Актуалізація опорних знань (усно дати відповіді на питання):

- ❖ Що таке гумористичні твори?
- ❖ Коли людина сміється?
- ❖ Яким буває гумор?
- ❖ Чи цікаві вам гумористичні твори?

Новий матеріал.

Слово вчителя.

«Праматір'ю» байки, як народної, так і літературної, була народна казка. Часто в байках використовуються прислів'я і приказки.

Найбільшого розвитку байка досягла у творчості видатного українського байкаря Л. Глібова, який виступив зі своїми сатиричними творами в 50 – 60-х роках 19 століття, у період найбільшого соціального та національного гноблення.

Погляньте на портрет письменника (с. 216 підручника). Високе, відкрите чоло свідчить про мудрість людини. А міцно стиснуті тонкі губи, виразне підборіддя, що трохи виступає вперед, говорять про її мужній і стійкий характер. І дивні очі... Ніби добрі і лагідні, проте якісь далекі, відчужені, без блиску, немов погаслі. Справді, це очі людини, яка вже майже нічого не бачить. Після 50 р. Л. Глібов почав втрачати зір, хвороба прогресувала, і на старість він майже осліп. Але він продовжував писати під лінійку з лупою.

Але незважаючи на недугу, іноді погані умови життя, письменник продовжував мужньо працювати. За останні чотири роки свого життя Л. Глібов написав майже вдвічі більше, ніж за всі попередні роки.

За фахом Леонід Іванович Глібов був учителем географії та історії. Слід відзначити, що на той час він був незвичайним учителем – ніколи не бив учнів (як це було заведено), не карав, не змушував зубрити уроки, а викладав надзвичайно цікаво, з великим захопленням. Сторонніх екзаменаторів задовольняли знання учнів.

Учнем Леоніда Глібова був і Петро Косач – батько Лесі Українки.

Літературна діяльність Л. Глібова припадає на похмурі роки другої половини XIX ст.. Кріпацтво, жорстока експлуатація селян після скасування кріпацтва, свавілля поміщиків, хабарництво і продажність царського суду, чиновників, хвиля повстань, їх жорстоке придушення, указ про заборону укр. мови. Звісно, що за таких умов царська цензура не завжди дозволяла друкувати твори письменника. Тому жанр байки дозволяв приховувати гнів і обурення поведінкою тих, хто займався хабарництвом і здирництвом, хто продавався аби прибитися до панівної верхівки.

Свої твори письменник друкував у Львівському журналі «Дзвінок», підписуючи їх псевдонімом Дідусь Кенир. У творчому доробку Л. Глібова 107 влучних байок, недарма І. Франко назвав його «найкращим українським байкописом».

Загалом Л. Глібов написав 107 байок, низку чудових ліричних творів, наприклад, пісня «Журба» («Стоїть гора високая»), багато казок, загадок, жартівливих віршів. Творчість цього письменника – це яскраві сторінки нашої літератури.

Опрацювання понять з ТЛ.

Байка – с. 218 підручника. **Переписати визначення байки до зошита.**

Байка складається з двох частин:

- ❖ Оповідна (фабула);
- ❖ Повчальна (мораль).

Обов'язкові елементи байки:

1. Алегорія.
2. Розповідь про подію (сюжет).
3. Мораль (повчальна значимість).
4. Невеликий обсяг і невелика кількість дійових осіб.

Гумор – с. 217 підручника. **Переписати визначення гумору до зошита.**

Сатира – с. 217 підручника. **Переписати визначення сатири до зошита.**

Алегорія – с. 218 підручника. **Переписати визначення алегорії до зошита.**

Мораль – с. 218 підручника.

Інтерактивна вправа.

Виходячи з того, що основна ознака байки – це алегоричність, вам пропонується завдання: усно поєднати вади людського характеру з назвами тварин, що їх уособлюють.

Осел

Вовк

Слон

Мавпа

Заєць

Лисиця

Ведмідь

Щука

Гава

Неуважність

Зажерливість

Непосидючість

Боягузтво

Неповороткість

Хижість

Хитрість

Дурість, нерозумність

Упертість

Аналіз байок.

1) Аналіз байки Л. Глібова «Щука» (1858р.).

Виразне читання байки (с. 218 – 219).

Слово вчителя.

Яка ж насправді ця риба в природі?

Слово «щука» - праслов'янське. Утворене від «щуп» - худючий. У діалектному мовленні є слово «щуплий» - у значенні «тендітний». Через те, що ця риба довга, у воді вона здається худю, тонкою. Щуки досягають завдовжки до 1,5 м, а вагою до 35 кг. Живуть вони аж до двохсот років. Ця риба-хижак живиться іншими, меншими рибами, жабами, навіть пташенятами. Плаває дуже швидко.

Як бачимо, щука дійсно може уособлювати хижість, зажерливість.

Інтереси панівних класів захищав суд. Щоб викрити несправедливий царський суд, який виправдовував жорстоких кривдників, щоб засудити нікчемних суддів, обмежених, покірних виконавців чужої волі, щоб викрити хабарництво, кругову поруку чиновників, Л. Глібов написав байку «Щука».

В зошиті, якому ви працюєте під час карантину, письмово визначити тему, ідею і жанр твору Л. Глібова «Щука». (Посередині рядка написати автора і назву твору, спочатку наступного рядка написати слово «тема» і визначити тему твору, спочатку наступного рядка написати слово «ідея» і визначити ідею «Щуки». Наприклад,

**Л. Глібов
«Щука»**

Тема:

Ідея:

Жанр:).

Обговорення змісту байки за питаннями (усно дати відповіді на питання):

- ❖ Що вам відомо про суд, як законодавчий орган влади?
- ❖ Чому автор вибрав головним персонажем байки Щуку, а не будь-яку іншу рибу, Линка чи Карася?
- ❖ Кого хотів зобразити байкар в образі Щуки?
- ❖ Яка шкода була заподіяна Щукою мешканцям ставка?
- ❖ Хто були судді? Як характеризує їх автор?
- ❖ Знайдіть у тексті опис суддів. Про що свідчить опис суддів?
- ❖ Чому Лисиця в суді з одного боку запропонувала страшну кару Щуці, а з іншого допомогла?
- ❖ Чим пояснити те, що судді, під час винесення вироку, послушали Лисицю?
- ❖ А над ким би ви здійснили суд у творі? Відповідь обґрунтуйте.
- ❖ Кого засуджує автор своєю байкою?
- ❖ Чого нас вчить ця байка? Чим вона актуальна сьогодні?

2) Аналіз байки Л. Глібова «Муха і бджола» (1864 – 1872р.).

Виразне читання байки у ролях (с. 220 – 221).

В зошиті, якому ви працюєте під час карантину, письмово визначити тему, ідею і жанр твору Л. Глібова «Муха і бджола». (Посередині рядка написати автора і назву твору, спочатку наступного рядка написати слово «тема» і визначити тему твору, спочатку наступного рядка написати слово «ідея» і визначити ідею «Мухи і бджоли». Наприклад,

Л. Глібов
«Муха і бджола»

Тема:

Ідея:

Жанр:

Обговорення змісту байки за питаннями (усно дати відповіді на питання):

- ❖ Чим кожна з героїнь твору займається у природному середовищі, тобто у справжньому житті?
- ❖ Що свідчить про безпечне життя Мухи?
- ❖ Яка в житті у Мухи і Бджоли? Для чого Л. Глібов протиставляє цих двох героїнь?
- ❖ Як саме співчуває Муха Бджолі?
- ❖ У чому Муха вбачає вільність свого життя?
- ❖ Чому Бджола не розуміє сенсу життя Мухи?
- ❖ Яких людей зображує Л. Глібов на прикладі цих двох істот?
- ❖ Чим є корисною для нас ця байка?

Заповніть порівняльну таблицю двох образів: Мухи і Бджоли.

Муха	Бджола

В зошиті, у якому ви працюєте під час карантину, перемалювати таблицю і заповнити її, вказавши риси характеру названих героїв байки.

3) Аналіз байки Л. Глібова «Жаба і віл» (1853р.).

Виразне читання байки у ролях (с. 221 – 222).

В зошиті, якому ви працюєте під час карантину, письмово визначити тему, ідею і жанр твору Л. Глібова «Жаба і віл». (Посередині рядка написати автора і назву твору, спочатку наступного рядка написати слово «тема» і визначити тему твору, спочатку наступного рядка написати слово «ідея» і визначити ідею «Жаба і віл». Наприклад,

Л. Глібов
«Жаба і віл»

Тема:

Ідея:

Жанр:

Обговорення змісту байки за питаннями (усно дати відповіді на питання):

- ❖ Назвіть героїв байки «Жаба і віл».
- ❖ Що характерно у справжньому житті для героїв твору?

- ❖ Чому в заголовку і змісті байки слово «Жаба» і «Віл» пишуться з великої літери?
- ❖ Які риси характеру притаманні Жабі, Волу? З якою метою Л. Глібов протиставляє ці два образи?
- ❖ Чим жаба відрізняється від своїх подруг, сестер?
- ❖ Чому Жаба не сприймала і не розуміла застережень оточуючих?
- ❖ Про які вади характеру йдеться у байці?
- ❖ Чи збігається ваш висновок з мораллю байки?
- ❖ Чи траплялася вам у житті ситуація, яка викладена в байці?

Підсумки (усно дати відповіді на питання):

- ❖ Що таке байка?
- ❖ З яких частин вона складається?
- ❖ Які особливості байки з погляду художніх засобів?
- ❖ Що таке мораль?
- ❖ Які обов'язкові елементи байки?
- ❖ Поверніться до епіграфу уроку (це слова А. Шопенгауера). Як ви тепер можете їх пояснити?

Д / з.

Підготуватися до виразного читання байок Л. Глібова. С. 222: рубрика «Збагачуй своє мовлення» (виконати письмово поставлене завдання).

Завдання виконати до 05 травня 2020 року.